

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร มหาวิทยาลัยพายัพ เดิมคือสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยพายัพ ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้า การวิจัยของผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

การให้บริการของศูนย์ฯ ได้แก่การบริการสารสนเทศต่างๆทั้งในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ และสิ่งไม่ตีพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์เช่น หนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ ที่มีการตีพิมพ์และประเมินแล้วว่ามีคุณค่าสมควรได้รับการจัดเก็บเพื่อเผยแพร่ สิ่งไม่ตีพิมพ์ เช่น เว็บไซต์ของศูนย์ฯ ฐานข้อมูลออนไลน์ และฐานข้อมูลซีดีรอม ในการให้บริการของศูนย์ฯนอกจากจะมีการบริการสารสนเทศแล้วจะรวมถึงการเตรียมการให้บริการซึ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ และอุปกรณ์ในการค้นหาสารสนเทศภายในศูนย์ฯ โดยเป็นอาคารขนาด 4 ชั้น ที่มีการก่อตั้งเป็นเอกเทศ และในส่วนของ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สำหรับการค้นหาสารสนเทศบนสิ่งไม่ตีพิมพ์ ทางศูนย์ฯได้จัดคอมพิวเตอร์ไว้บริการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลต่างๆของศูนย์ฯ บริเวณชั้น 2 ของอาคาร เปิดให้บริการคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์จำนวน 200 เครื่อง

เมื่อทางศูนย์ฯได้มีความพร้อมในเรื่องของการอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ และอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาในขั้นต่อไปของศูนย์ฯ จะเน้นไปในเรื่องของการจัดการให้บริการสารสนเทศออนไลน์ผ่านโฮมเพจของศูนย์ฯ ซึ่งได้มีการคัดเลือก และเก็บรวบรวมรายชื่อ เว็บไซต์และมีการแบ่งออกเป็นหัวเรื่องในลักษณะของสารบัญเว็บ รวมไปถึงการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งเป็นฐานข้อมูล เชิงพาณิชย์ให้ข้อมูลเฉพาะด้าน หรือรวบรวมสารสนเทศสาขาวิชาต่างๆไว้ โดยทางศูนย์ฯจะต้องทำการบอกรับเป็นสมาชิก และชำระเงินตามเงื่อนไขของบริษัทฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้บริการผ่านเครือข่ายของศูนย์ฯ สามารถเข้าไปสืบค้นและจะได้สารสนเทศในลักษณะฉบับเต็ม และมีการเพิ่มเติมสารสนเทศที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ให้ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการ

อนึ่งการให้บริการสารนิเทศออนไลน์จะเป็นการช่วยในเรื่องการประหยัดงบประมาณของศูนย์ฯ โดยหันมาสั่งซื้อสารนิเทศแบบออนไลน์แทนการสั่งซื้อสารนิเทศประเภทเดียวกันในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ซึ่งมีราคาแพง ลดปัญหาเรื่องสถานที่ในการจัดเก็บสารนิเทศ ในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ที่มีการเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุดจากเว็บไซต์ของศูนย์ฯ ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้สารนิเทศออนไลน์ของผู้ใช้บริการเว็บไซต์ของศูนย์ฯ และนำผลการวิเคราะห์หามาวางแผน ในการให้บริการการสืบค้นสารนิเทศออนไลน์ และนำข้อมูลเสนอต่อผู้บริหาร พัฒนาระบบวิธีที่จะทำให้ผู้ใช้บริการมีพฤติกรรมการสืบค้นที่สามารถเข้าถึงสารนิเทศในรูปแบบออนไลน์ได้ตรงตามความต้องการและเป็นประโยชน์มากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการสืบค้นสารนิเทศบนเว็บไซต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ
- 2) การจัดทำแผนในการให้บริการสืบค้นสารนิเทศออนไลน์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้แผนการให้บริการสืบค้นสารนิเทศออนไลน์
- 2) เป็นแนวทางให้ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร มหาวิทยาลัยพายัพ ได้พัฒนาปรับปรุงวิธีสืบค้นสารนิเทศบนเว็บไซต์ และจัดบริการสืบค้นสารนิเทศบนเว็บไซต์ให้เหมาะสมกับการใช้ของนักศึกษาต่อไป

1.4 แผนการดำเนินงานและขอบเขต

1.4.1 แผนการดำเนินงาน

- 1) การศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาเครื่องมือที่จะนำมาใช้
- 3) เก็บข้อมูลพฤติกรรมการสืบค้นสารนิเทศ
- 4) วิเคราะห์ผลการสืบค้น โดยทฤษฎีการสืบค้นสารนิเทศ
- 5) จัดทำเอกสาร
- 6) นำเสนองานวิจัยแบบค้นคว้าอิสระ

1.4.2 ขอบเขต

ศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพที่เข้ามาใช้บริการอินเทอร์เน็ตในห้องสมุด โดยอาศัยเครื่องมือได้แก่ รายงานพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ของนักศึกษาผ่านระบบรักษาความปลอดภัยทางคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด และแบบสอบถาม เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาศึกษากับทฤษฎีแบบจำลองการสืบค้นสารสนเทศของเดวิด เอลลิส และเมอร์เรด ฮิวแกน นำผลที่ได้มาวางแผนการให้บริการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์

1.5 อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

- 1) รายงานการใช้เว็บของนักศึกษาโดยการเก็บข้อมูลในลักษณะล็อก ไฟล์ (Log file) ในระบบรักษาความปลอดภัยทางคอมพิวเตอร์
- 2) แบบสอบถาม
- 3) ฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการศึกษา : Pentium 4 RAM 512 MB , HD 40 GB จำนวน 150 เครื่อง ที่เปิดให้บริการแก่ผู้ใช้บริเวณชั้น 2 ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร

1.7 นิยามศัพท์

ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร หมายถึง สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยพายัพ (เดิม)
 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ
 ล็อก ไฟล์ (Logs file) หมายถึง รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้ ในโปรแกรม ISA Server

1.6 สถานที่ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

- 1) ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร มหาวิทยาลัยพายัพ (สำนักหอสมุด)
- 2) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตศึกษาสถานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่